

✻—————✻
AUGUSTINI AD VALENTINUM

ET CUM ILLO MONACHOS ADRUMETINOS

EPISTOLÆ DUÆ SIMUL *

CUM SUBSEQUENTE LIBRO TRANSMISSÆ.

*Vide epis-
tolam pos-
teriore
n. 2.*

Epistola prior, inter Augustinianas CCXIV.

Domino dilectissimo, & in Christi membris honorando fratri VALENTINO, & fratribus qui tecum sunt, AUGUSTINUS in Domino salutem.

I. VENERUNT ad nos duo juvenes, Cresconius & Felix, de vestra congregatione se esse dicentes, qui nobis retulerunt, monasterium vestrum nonnulla dissensione turbatum, eo quòd quidam in vobis sic gratiam prædicent, ut negent hominis esse liberum arbitrium; & quòd gravius est, dicant, quòd in die iudicii non sit redditurus Deus unicuique secundum opera ejus. Etiam hoc tamen indicaverunt, quòd plures vestrum non ita sentiant, sed liberum arbitrium adjuvari fateantur per Dei gratiam, ut recta sapiamus atque faciamus; ut cum venerit Dominus reddere unicuique secundum opera ejus, inveniat opera nostra bona, quæ præparavit Deus ut in illis ambulemus. Hoc qui sentiunt, bene sentiunt.

*Matth. 16.
27. & Rom.
2.7.*

Eph. 2. 10.

1. Cor. 1. 10.

2. Obsecro itaque vos, fratres, sicut Corinthios obsecravit Apostolus, per nomen Domini nostri Jesu Christi, ut idipsum dicatis omnes, & non sint in vobis schisma-

ta.

ta. Primò enim Dominus Jesus, sicut scriptum est in Evangelio Joannis Apostoli: *Non venit ut judicaret mundum, sed ut salvaretur mundus per ipsum.* Postea verò, sicut scribit Apostolus Paulus: *Judicabit Deus mundum quando venturus est,* sicut tota

Ecclesia in symbolo confitetur, *Judicare vivos & mortuos.* Si igitur non est Dei gratia, quomodo salvat mundum? Et si non est liberum arbitrium, quomodo judicat mundum? Proinde librum vel epistolam meam, quam secum ad nos supra dicti adtulerunt, secundum hanc fidem intelligite, ut neque negetis Dei gratiam, neque liberum arbitrium sic defendatis, ut à Dei gratia separetis, tamquam sine illa vel cogitare aliquid vel agere secundum Deum ulla ratione possimus, quòd omninò non possumus. Propter hoc enim Dominus cum de fructu justitiæ loqueretur, ait discipulis suis: *Sine me nihil potestis facere.*

3. Unde supra dictam epistolam * ad Sixtum romanæ ecclesiæ presbyterum contra novos hæreticos pelagianos noveritis esse conscriptam, qui dicunt gratiam Dei secundum merita nostra dari, ut qui gloriatur, non in Domino, sed in se ipso gloriatur, hoc est, in homine, non in Domino. Quòd prohibet Apostolus, dicens: *Nemo gloriatur in homine.* Et alio loco: *Qui gloriatur, in Domino gloriatur.* Illi verò hæretici se ipsos à se ipsis justos fieri putantes, quasi hoc eis non dederit Deus, sed ipsi sibi, non utique in Domino, sed in semetipsis gloriatur. Talibus enim dicit Apostolus: *Quis enim te discernit?* Quòd ideo dicit, quia de massa illius perditionis quæ facta est ex Adam, non discernit hominem, ut eum faciat vas in ho-

Joan. 3. 17.

Rom. 3. 6.

Joan. 15.

*5. Epistola
194.*

1. Cor. 3.

21.

1. Cor. 1. 31.

2. Cor. 10.

17.

1. Cor. 4. 7.

no-

Rom. 9. 21. nozem, non in contumeliam, nisi Deus. Sed quoniam homo carnalis & inaniter inflatus cum audisset: *Quis enim te discernit?* posset respondere vel voce vel cogitatione, & dicere: Discernit me fides mea, discernit me oratio mea, discernit me justitia mea; mox Apostolus occurrit cogitationibus ejus, & dixit: *Quid enim habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis?* Sic autem gloriantur, quasi non acceperint, qui se à se ipsis justificari putant; ac per hoc in semetipsis, non in Domino gloriantur.

1. Cor. 4. 7.

4. Propter quod ego in hac epistola, quæ ad vos pervenit, probavi per testimonia sanctarum Scripturarum, quæ ibi potestis inspicere, & bona opera nostra, & pias orationes, & rectam fidem nullo modo in nobis esse potuisse, nisi hæc acciperemus ab illo, de quo dicit Apostolus Jacobus: *Omne datum optimum & omne donum perfectum de sursum est, descendens à Patre luminum.* Nec quisquam dicat meritis operum suorum, vel meritis orationum suarum, vel meritis fidei suæ, sibi traditam Dei gratiam, & putetur verum esse quod illi hæretici dicunt, gratiam Dei secundum merita nostra dari; quod omnino falsissimum est: non quia nullum est meritum, vel bonum piorum, vel malum impiorum (alioquin quomodo judicabit Deus mundum?) sed misericordia & gratia Dei convertit hominem, de qua Psalmus dicit: *Deus meus, misericordia ejus præveniet me;* ut justificetur impius, hoc est, ex impio fiat justus, & incipiat habere meritum bonum, quod Deus coronabit quando judicabitur mundus.

Jac. 1. 17.

Merita in nobis seu bona seu mala.

Rom. 3. 6.

Ps. 58. 11.

Mul-

5. Multa erant, quæ vobis mittere cupiebam; quibus lectis, totam ipsam causam, quæ conciliis episcopalibus acta est adversus eosdem pelagianos hæreticos, diligentius & plenius nosse possetis: sed festinaverunt fratres, qui ex numero vestro ad nos venerunt; per quos vobis non rescripsimus ista, sed scripsimus. Nullas enim ad nos vestræ caritatis litteras adtulerunt: tamen suscepimus eos, quoniam simplicitas eorum satis indicabat, nihil illos nobis potuisse confingere. Ideo autem festinaverunt, ut apud vos agerent Pascha, quò possit adjuvante Domino tam sanctus dies vestram pacem quam dissensionem potius invenire.

6. Melius autem facietis (quod multum rogo) si ipsum, à quo dicunt se fuisse turbatos, ad me mittere non gravemini. Aut enim non intelligit librum meum, aut forte ipse non intelligitur, quando difficillimam quæstionem, & paucis intelligibilem, solvere atque enodare conatur. Ipsa est enim quæstio de gratia Dei, quæ fecit ut homines non intelligentes putarent Apostolum Paulum dicere: *Faciamus mala, ut veniant bona.* Unde Apostolus Petrus in secunda epistola sua: *Quapropter, inquit, carissimi, hæc expectantes, satagite involati & immaculati apud eum reperiri in pace, & Domini nostri patientiam salutem existimate. Sicut & dilectissimus frater noster Paulus secundum eam quæ data est ei sapientiam scripsit vobis, ut & in omnibus epistolis, loquens in eis de his, in quibus sunt quedam difficilia intellectu, quæ indocti & instabiles homines pervertunt sicut & ceteras Scripturas, ad proprium suum interitum.*

Rom. 3. 8.

2. Pet. 3.

14. & seq.

Ca-

7. Cavete ergo quod tantus Apostolus tam terribiliter dicit: & ubi sentitis vos non intelligere, interim credite divinis eloquiis, quia & liberum est hominis arbitrium, & gratia Dei, sine cujus adjutorio liberum arbitrium nec converti potest ad Deum, nec proficere in Deo. Et quod piè creditis, ut etiam sapienter intelligatis orate. Et ad hoc ipsum enim, id est, ut sapienter intelligamus, est utique liberum arbitrium. Nisi enim libero arbitrio intelligeremus atque saperemus, non nobis præciperetur, dicente Scriptura: *Intelligite ergo, qui insipientes estis in populo, & stulti, aliquando sapite.* Eo ipso quippe quo præceptum & imperatum est, ut intelligamus atque sapiamus, obedientia nostra requiritur, quæ nulla potest esse sine libero arbitrio. Sed si posset hoc ipsum sine adjutorio Dei gratiæ fieri per liberum arbitrium, ut intelligeremus atque saperemus; non diceretur Deo: *Da mihi intellectum, ut discam mandata tua:* neque in Evangelio scriptum esset: *Tunc aperuit illis sensum, ut intelligerent Scripturas:* nec Jacobus Apostolus diceret: *Si quis autem vestrum indiget sapientia, postulet à Deo, qui dat omnibus affluenter, & non improperat, & dabitur ei.* Potens est autem Dominus qui & vobis donet & nobis, ut de vestra pace & pia consensione nuntiis celerrimis gaudeamus. Saluto vos, non solum meo nomine, sed etiam fratrum qui mecum sunt, & rogo ut pro nobis concorditer atque instanter oretis. Sit vobiscum Dominus.

Psal. 93.8.

Psal. 118. 73.

Luc. 24.45.

Fac. 1. 5.

Epis-

*Epistola posterior, inter Augustinianas
CCXV.*

Domino dilectissimo & in Christi membris honorando fratri VALENTINO, & fratribus qui tecum sunt, AUGUSTINUS in Domino salutem.

I. CRESCONIUM, Felicem, & alium Felicem, Dei servos, qui ex vestra congregatione ad nos venerunt, nobiscum egisse Pascha noverit caritas vestra. Quos ideo tenuimus aliquanto diutiùs, ut instructiores ad vos redirent adversus novos hæreticos pelagianos, in quorum errorem cadit, qui putat secundum aliqua merita humana dari gratiam Dei, quæ sola hominem liberat per Dominum nostrum Jesum Christum. Sed rursus qui putat, quando ad judicium Dominus venerit, non judicari hominem secundum opera sua, qui jam per ætatem uti potuit libero voluntatis arbitrio, nihilominus in errore est. Soli enim parvuli, qui nondum habent opera propria, vel bona vel mala, secundum solum originale peccatum damnabuntur, quibus per lavacrum regenerationis non subvenit gratia Salvatoris. Ceteri autem omnes, qui jam utentes libero arbitrio, sua propria peccata originali peccato insuper addiderunt, si de potestate tenebrarum per gratiam Dei non eruuntur, nec transferuntur ad regnum Christi, non solum secundum originis, verum etiam secundum propriæ voluntatis merita, judicium reportabunt. Boni verò etiam ipsi quidem secundum suæ bonæ voluntatis merita præmium consequentur, sed etiam ipsam bonam voluntatem per Dei gratiam consecuti sunt: ac sic

Coloss. 1. 13.

TOM. IV.

f

im-